

Bez dobrych wiadomości o polskim wymiarze sprawiedliwości w europejskim kontekście

W lipcu 2022 r. miało miejsce wiele wydarzeń, które zasługują na odnotowanie. Aby się zmieścić w przewidzianych ramach niniejszego artykułu wstępnego, zostaną przekazane w skrócie jedynie najważniejsze informacje z okresu zaledwie kilku tygodni.

1. KE ogłosiła trzecie roczne sprawozdanie na temat praworządności w całej UE i poszczególnych państwach członkowskich. Sprawozdanie objęło cztery obszary: systemy wymiaru sprawiedliwości, ramy antykorupcyjne, pluralizm i wolność mediów oraz inne kwestie instytucjonalne. W sprawozdaniu dotyczącym Polski KE odnotowała co do wymiaru sprawiedliwości utrzymywanie się poważnych obaw związanych z niezależnością sądownictwa, potwierdzonych w orzeczeniach TSUE i ETPC. Nie została przeprowadzona reforma systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów ani nie podjęto działań wobec poważnych zastrzeżeń dotyczących niezależności KRS. TK wydał orzeczenia bezpośrednio kwestionujące pierwszeństwo prawa UE, postanowienia Traktatów i EKPC. Wśród zaleceń towarzyszących sprawozdaniu na pierwszym miejscu wymienione zostało rozdzielenie funkcji Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego oraz zapewnienie funkcjonalnej niezależności prokuratury od rządu.

2. KE skierowała do Polski uzasadnioną decyzję, zarzucając uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego wskutek naruszania prawa UE przez TK. Polska nie wykonała wezwania KE do usunięcia uchybień z grudnia 2021 r. Chodzi zwłaszcza o wyroki TK: P 7/20 z 14.07.2021 r. i K 3/21 z 7.10.2021 r. Ponadto, ze względu na nieprawidłowości w procedurach mianowania trzech sędziów w grudniu 2015 r. oraz przy wyborze prezesa w grudniu 2016 r. TK nie spełnia już – zdaniem KE – wymogu niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy prawa. Polska ma dwa miesiące na wprowadzenie środków w celu zapewnienia zgodności z prawem UE; w przeciwnym razie KE może skierować sprawę do TSUE.

3. ETPC wydał wyrok w sprawie *Bieliński p. Polsce* (48762/19). Trybunał strasburski orzekł o naruszeniu przez Polskę art. 6 ust. 1 i art. 13 EKPC wskutek nadmiernej długości postępowania odwoławczego w sprawie obniżenia świadczeń emerytalno-rentowych unioskodawcy, trwającego ponad cztery lata. ETPC zasądził na rzecz skarżącego 2,1 tys. euro z tytułu szkody niemajątkowej. Analogicznych skarg do ETPC z Polski jest bardzo wiele.

Przewlekłość postępowania sądowego była wynikiem zawieszenia postępowania przez sąd odwoławczy do czasu wydania przez TK wyroku w sprawie zgodności z Konstytucją RP tzw. ustawy dezubekizacyjnej z 2016 r. Pytanie prawnie jednego z sądów w tej materii zostało skierowane do TK już w 2018 r. (P 4/18), ale wyrok nie został dotąd wydany. Obserwatorzy odnotowali wielokrotnie zmiany składów orzekających TK w tej sprawie, osób sędziów sprawozdawców czy terminów rozpraw. Brak wyroku TK został złagodzony dzięki uchwale 7 sędziów SN z 2020 r., która wskazała sądom sposób podejmowania rozstrzygnięć w sprawach świadczeń dawnych funkcjonariuszy służb specjalnych PRL.

4. Ministerstwo Spraw Zagranicznych odmówiło wypłaty zadośćuczynienia w kwocie po 15 000 euro na rzecz sędziów M. Dolińskiej-Ficek oraz A. Ozimka. Zadośćuczynienie zostało im przyznane w wyroku ETPC z 2021 r. (połączone sprawy 49868/19 i 57511/19). Zagadnienie to zostanie przedstawione szerzej w naszym miesięczniku wkrótce. Jest to pierwszy przypadek otwartej odmowy wykonania wyroku ETPC, będący konsekwencją bulwersujących wyroków TK w sprawach K 6/21 z 2021 r. i K 7/21 z 2022 r. stwierdzających niezgodność art. 6 EKPC z Konstytucją RP.

5. ETPC notyfikował rządowi polskiemu przyjęcie do rozpoznania sprawy *Botor p. Polsce* (50991/21). Zarzut skarżącego dotyczy naruszenia przez Polskę art. 6 EKPC. Ma to wynikać z okoliczności, że wniesiona przez niego skarga konstytucyjna nie została uwzględniona przez TK, w którego składzie orzekającym znajdowały się osoby (J.P. i J.W.) wybrane na zajęte już stanowiska sędziowskie. Sprawa ta przypomina głośną sprawę *Xero Flor p. Polsce* z 2021 r. (4907/18), w której został zakwestionowany udział w składzie orzekającym M.M.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

No Good News about the Polish Administration of Justice in the European Context

A number of noteworthy events took place in July 2022. In order to fit within the space allocated for this editorial, only the most important information from a period of just a few weeks will be briefly conveyed.

1. The EC published its third annual rule-of-law report, assessing the situation in the whole EU and in individual Member States. The report covers four areas: justice systems, anti-corruption framework, pluralism and media freedom, and other institutional issues. In the report concerning Poland, the EC noted in the context of administration of justice that there still remain major concerns about independence of the judiciary, confirmed by judgments of the CJEU and the ECtHR. There has been no reform of the system of disciplinary liability of judges, nor have any measures been taken to address serious concerns about the independence of the National Council of the Judiciary. The Polish Constitutional Tribunal (CT) issued judgments openly challenging the primacy of EU law, the provisions of the Treaties and the ECHR. Among the recommendations accompanying the report, the separation of the functions of the Minister of Justice and the Prosecutor General, and ensuring functional independence of the prosecution service from the government were given top priority.

2. The EC sent a reasoned opinion to Poland, alleging infringement of obligations of a Member State as a result of violations of EU law by the TC. Poland failed to cure the infringements identified in the EC's December 2021 letter of formal notice, which concerned in particular CT judgments: P 7/20 of 14 July 2021 and K 3/21 of 7 October 2021. Furthermore, due to irregularities in the procedures for the appointment of three judges in December 2015 and for the election of the president in December 2016, the CT no longer meets, in the EC's view, the requirement of an independent and impartial tribunal established by law. Poland has two months to put measures in place to comply with EU law; otherwise the EC may refer the matter to the CJEU.

3. The ECtHR delivered its judgment in the case of *Bielinski v. Poland* (48762/19). The Strasbourg Court ruled that Poland had violated Articles 6(1) and 13 of the ECHR as a result of excessive length of the appeal procedure in a case concerning reduction of the applicant's pension benefits, which lasted more than four years. The ECtHR awarded the applicant €2,100 for non-pecuniary damage. Many similar applications have been submitted to the ECHR from Poland.

The proceedings were protracted because the court of appeal had suspended proceedings until the CT issued a judgment on the constitutionality of the 2016 law reducing pensions of former special services officials. A legal question from one of the courts on this matter was referred to the CT back in 2018 (P 4/18), but no judgment has been issued so far. Observers noted the repeated changes in the composition of CT panels adjudicating in this case, the reporting judges or the dates of hearings. The CT's failure to issue a judgment was mitigated by a resolution of seven Supreme Court judges of 2022, which indicated to the courts how to decide on cases concerning benefits of former members of the special services of the People's Republic of Poland.

4. The Ministry of Foreign Affairs refused to pay damages of €15,000 each to judges M. Dolińska-Ficek and A. Ozimek. These damages were awarded to them in the 2021 ECtHR judgment (joined cases 49868/19 and 57511/19). This issue will be presented in more detail in our monthly shortly. This is the first instance of an open refusal to enforce an ECtHR judgment, following the appalling CT judgments in cases K 6/21 of 2021 and K 7/21 of 2022, where the Tribunal held Article 6 of the ECHR incompatible with the Constitution of the Republic of Poland.

5. The ECtHR notified the Polish government of its acceptance of the *Botor v. Poland* case for examination (application No. 50991/21). The applicant alleges that Poland violated Article 6 of the ECHR. This is supposed to be a consequence of the fact that his constitutional complaint was not granted by the CT, whose adjudicating panel included persons (J.P. and J.W.) elected to already occupied judicial positions. This case is reminiscent of the high-profile 2021 case *Xero Flor v. Poland* (4907/18), in which the fact that M.M. sat on the adjudicating panel was challenged.

Profesor Stanisław Biernat
‘EPS’ Editor-in-Chief